

TOIMINTASUUNNITELMA VAMMAISPALVELULAIN TOTEUTTAMISEKSI

Vammaispalvelutoimistossa selvitetään asiakaskohtaisesti vammaispalvelulakiin ja -asetukseen sisältyvien palvelujen ja taloudellisten tukitoimien toteuttaminen. Tavoitteena on asiakkaiden omatoimisuuden ja osallistumismahdollisuuksien turvaaminen.

Vammaispalvelulakiin on tullut muutoksia 1.9.2009. Lakiin on lisätty säädökset vaikeavammaisille henkilöille järjestettävästä henkilökohtaisesta avusta, joka on 1.9.2009 alkaen kunnan erityisen järjestämisvelvollisuuden piiriin kuuluva palvelu. Uudistetun lain mukaisia ns. subjektiivisia oikeuksia vaikeavammaisille henkilöille ovat kuljetuspalvelut, tulkkipalvelut, palveluasuminen, asunnon muutostyöt, päivätoiminta ja henkilökohtainen apu. Muut vammaisille tarkoitetut palvelut ovat harkinnanvaraisia, kunnan määrärahoihin ja toimintasuunnitelmaan sidottuja. Vammaispalvelulain mukaan vamman tai sairauden aiheuttamien vaikeuksien tulee olla erityisiä, huomattavan suuria tai avuntarpeen pitää olla merkittävä.

Vammaispalvelulakiin on lisäksi tullut uutena säädöksenä 3 a § **palvelutarpeen selvittämisestä ja palvelusuunnitelmasta**. Palvelutarpeen selvittäminen on aloitettava viimeistään seitsemäntenä arkipäivänä sen jälkeen, kun vammaisen henkilö tai hänen puolestaan joku muu henkilö on ottanut yhteyttä sosiaalipalveluista vastaavaan kunnan viranomaiseen. Vammaisen henkilön tarvitsemien palvelujen ja tukitoimien selvittämiseksi on ilman aiheetonta viivytystä laadittava palvelusuunnitelma. Vammaispalvelulain mukaisia palveluja ja tukitoimia koskevat **päätökset** on tehtävä ilman aiheetonta viivytystä ja viimeistään **kolmen kuukauden kuluessa** siitä, kun vammaisen henkilö tai hänen edustajansa on esittänyt palvelua tai tukitoimintaa koskevan hakemuksen, jollei asian selvittäminen erityisestä syystä vaadi pitempää käsittelyaikaa.

Palvelutarpeen selvittämisen aloittaminen seitsemän päivän kuluessa toteutetaan ottamalla asiakkaaseen yhteyttä joko kirjeellä tai puhelimitse. Tällöin asiakkaalle annetaan yhteystiedot ajanvarausta varten tai varataan suoraan aika toimisto- tai kotikäynnille. Palvelusuunnitelmia ei pystytä tekemään nykyisillä sosiaalityön resursseilla edes kaikille alle 65-vuotiaille asiakkaille. Palvelusuunnitelma tehdään pääsääntöisesti nuorille tai työikäisille asiakkaille, joiden palvelutarve liittyy esim. henkilökohtaiseen apuun tai palveluasumiseen.

Vaikeavammaisuus määritellään toisaalta lääkärin tai terveydenhuoltohenkilöstön toimesta ja toisaalta vammaispalvelujen sosiaalityöntekijöiden toimesta. Lääkärin arvio painottuu toiminnallisten rajoitusten selvittämiseen ja kuvaamiseen sekä vammaispalvelulain edellyttämän pysyvyyden arviointiin. Sosiaalityöntekijän arviointi painottuu asiakkaan olosuhteiden selvittämiseen ja kokonaiskuvan kartoittamiseen päätöksenteon perusteeksi. Vammaispalveluja haettaessa asiakkaan tulee toimittaa pääsääntöisesti terveyskeskuslääkärintodistus tai aistivammaisten henkilöiden kohdalla esim. TYKS:n kullo- tai näönkuntoutuskeskuksen lääkärintodistus.

Vammaispalvelulain mukaisia palveluja saa yhteensä noin 4.900 asiakasta. Suurin osa palveluista on tarkoitettu lähes kaikille ikäryhmille ja monien aikuisikäisten asiakkaiden kohdalla palvelun tarve on elinikäinen (esim. palveluasuminen, henkilökohtainen apu). Liitteessä yksi on prosessikuvas vammaispalveluista asiakasmäärineen ydinprosessittain.

Vammaispalveluihin vuosittain varattu määräraha on ollut liian pieni suhteessa kustannustason nousuun ja asiakasmäärän kasvuun. Alla olevasta taulukosta näkyvät ne palvelut, joiden osalta määrärahaa ei ole ollut riittävästi.

Palvelu	TP 2008	TA 2009	TP 2009	TA 2010
Vammaispalvelut yhteensä, josta	10.002.830	9.712.349	10.989.978	10.678.632
Kuljetuspalvelut	4.865.418	4.814.172	5.208.222	5.250.000
Palveluasuminen	2.697.067	2.572.500	3.024.367	2.637.500
Henkilökohtainen apu	878.880	748.024	1.083.597	1.191.523

Taulukko 1: Vammaispalvelujen menot 2008 – 2009 ja talousarvio 2010

1. VAIKEAVAMMAISILLE TARKOITETUT PALVELUT JA TUKITOIMET

1.1. KULJETUSPALVELUT

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelujen piirissä on noin 4.500. Kuljetuspalveluihin varattu määräraha on vuonna 2010 **5.250.000 €**. Vuonna 2009 kustannukset olivat 5.208.200 €.

Vammaispalvelulain mukaan kuljetuspalveluja on järjestettävä siten, että vaikeavammaisella henkilöllä on mahdollisuus suorittaa välttämättömien työhön ja opiskeluun liittyvien matkojen lisäksi vähintään 18 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa.

Kuljetuspalvelupäätökset oikeuttavat käyttämään taksia tai invataksia. Tavallinen taksi on aina tilattava taksin tilauskeskuksen kautta, eikä esim. suoraan autosta. Sosiaalityöntekijä voi antaa luvan tietyn taksin käyttöön perustellusta syystä. Taksin voi myös ottaa taksiasemalta, jolloin on varmistettava, että kuljetuspalvelukortti käy ko. taksiin. Asiakkaan on aina säilytettävä kuljetuspalvelukortti itsellä.

Kuljetuspalvelua myönnetään Turun kaupungin alueen lisäksi Kaarinan (Piikkiö), Raision, Liedon ja Ruskon (Vahto) kunnan alueilla. Erityisistä syistä voidaan säännöllisesti toistuvaan kuljetuspalvelutarpeeseen myöntää matkoja tapauskohtaisesti myös muihin Turun alueen lähikuntiin. Myös muissa kunnissa tapahtuvaan kulkemiseen voidaan perustellusta syystä myöntää yksittäisiä matkoja yksilöllisen harkinnan mukaan (esim. perhejuhlat).

Toisella paikkakunnalla asuville vaikeavammaisille turkulaisille (esim. palvelutalossa, erityishuollon asuntolassa, perhehoidossa oleville) myönnetään kuljetuspalvelua pääsääntöisesti asuinkunnan alueella.

Pysyvässä ympärivuorokautisessa laitoshoidossa olevalle vaikeavammaiselle on järjestettävä asiointi- ja virkistysmatkat, mikäli laitoksen taholta järjestettyjä kuljetuksia ei voida pitää riittävinä, vaikeavammaisille sopivana vammaispalvelulain mukaisia kuljetuksia korvaavina palveluina. Laitoshoidossa olevalle vaikeavammaiselle henkilölle voidaan myöntää pääsääntöisesti korkeintaan 8 yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa säännölliseen omaehtoiseen kulkemiseen, mikäli laitoksen taholta järjestettyjä kuljetuksia ei voida pitää riittävinä.

Mikäli vaikeavammaiselle henkilölle on myönnetty vammaispalvelulain mukaista autoavustusta, autoon kuuluvia välineitä tai laitteita, autoveronpalautusta tai kansaneläkelaitoksen elinkeinoapuna avustusta autoon, otetaan nämä etuudet kuljetuspalvelutarvetta vähentävänä huomioon ja vaikeavammaiselle henkilölle myönnetään harkinnanva-

raisesti, yksilölliset tarpeet huomioonottaen kuljetuspalvelua, kuitenkin enintään 10 (ei pysty itse ajamaan autoa) tai 6 (pystyy itse ajamaan autoa) yhdensuuntaista matkaa kuukaudessa. Työ- tai opiskelumatkoja ei em. tapauksissa myönnetä kuin erityisen painavista syistä tai kun auto ei ole käytettävissä esim. huollon tai korjauksen takia.

Mikäli samassa taksissa ja samaan suuntaan matkustaa enemmän kuin yksi kuljetuspalvelukorttia käyttävä asiakas, otetaan vain yhden asiakkaan kortilta matka. Kaikki kuljetuspalvelukortin omaavat maksavat kuitenkin omavastuun.

Turussa liikennöivät linja-autot ovat pääosin matalalattiaisia ja myös apuvälineillä liikkuvien henkilöiden käyttöön tarkoitettuja. Vammaispalvelulain mukaisten kuljetuspalvelujen 4.500 asiakkaasta puolet on yli 75 -vuotiaita. Ikääntymisestä aiheutuva toimintakyvyn aleneminen ei ensisijaisesti edellytä vaikeavammaisten kuljetuspalvelujen myöntämistä. Mikäli hakija pystyy käyttämään matalalattialinja-autoja ja/tai palvelulinjastoa, voidaan vammaispalvelulain mukaista kuljetuspalvelua myöntää vain erityisen painavista syistä. Kuljetuspalvelun myöntämisen perusteeksi ei riitä se, että asiakas ei ole käyttänyt linja-autoa tai hän ei uskalla kokeilla linja-auton käyttöä.

Asiakkaat, joiden toimintakyvyn aleneminen johtuu ikääntymisestä, ohjataan hakemaan sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua. Sosiaalihuoltolain mukaista kuljetuspalvelua myönnetään kotihoidon tukitoimena henkilölle, joka ei ole oikeutettu vammaispalvelulain mukaiseen kuljetuspalveluun, mutta jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa julkisilla kulkuvälineillä. Sosiaalilautakunta on hyväksynyt sosiaalihuoltolain mukaisen kuljetuspalvelun toimintasuunnitelman erikseen varatun määrärahan puitteissa. **Ko. kuljetuspalvelun tulorajoja ei ole tarkistettu 1.1.2005 jälkeen (soslk 13.10.2004 § 1325). Koska tulorajat ovat varsin alhaiset, hakevat ikääntyneetkin asiakkaat mieluummin vaikeavammaisten kuljetuspalvelua.**

Vammaispalvelulain mukaan kuljetuspalveluja ja niihin liittyviä saattajapalveluja järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, jolla on erityisiä vaikeuksia liikkumisessa ja joka ei vammansa tai sairautensa vuoksi voi käyttää julkisia joukkoliikennevälineitä ilman kohtuuttoman suuria vaikeuksia (Vammaispalveluasetus 5 §).

Korvaukset

Maksuasetuksen mukaan vaikeavammaisten kuljetuspalveluista voidaan periä enintään paikkakunnalla käytettävissä olevan julkisen liikenteen maksua vastaava maksu tai muu siihen verrattavissa oleva kohtuullinen maksu.

Kuljetuspalvelujen omavastuuosuudet peritään seuraavasti:

Vapaa-ajanmatkoista peritään Turun alueen joukkoliikenteen mukainen kertamaksu/yhdensuuntainen matka. Kaarina (Piikkiö), Lietoon, Raisioon ja Ruskoon (Vahto) ulottuvista matkoista peritään omavastuuosuutena joukkoliikenteen mukaisen tariffin mukainen kertamaksu/yhdensuuntainen matka. Muihin lähikuntiin ulottuvista matkoista peritään kulloinkin voimassa oleva julkisen liikenteen maksua vastaava maksu.

Työ- ja opiskelumatkoista peritään yhteistariffin kuukausikortin hintaan suhteutettu kappale hinta (laskuperuste 21 työpäivää/kk). Opiskelumatkoja myönnetään ainoastaan päätoimisesti opiskeleville.

Toimenpiteet vuonna 2010 - 2012:

- 1) Kuljetuspalvelujen lääkärintodistuslomake uusitaan ja yhteistyötä tiivistetään terveyskeskuslääkäreiden kanssa kriteereiden osalta.
- 2) Lääkinnällisen kuntoutuksen fysio- ja toimintaterapeuttien kanssa kokeillaan yhteistyötä tilanteissa, joissa asiakkaan toimintakyvystä tarvitaan tarkempaa selvitystä.

3) Kutsuohjatun palveluliikenteen kehittämistä Turussa suunnitellaan yhteistyössä joukkoliikennetoimen kanssa. Kutsuohjatulla palveluliikenteellä voidaan pitkällä tähtäimellä merkittävästi vähentää yksilöllistä kuljetuspalvelutarvetta.

1.2. Saattajapalvelu

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelun piirissä on noin 10.

Palvelu myönnetään hakemuksesta vaikeavammaiselle, joka tarvitsee toisen henkilön apua niin paljon, että taksin tai invataksin kuljettajan apu ei riitä tai jos saattajapalveluun voidaan käyttää joukkoliikennevälineitä tai saattaminen voi tapahtua ilman ajoneuvoa. Saattajapalvelua myönnetään korkeintaan 20 h/kk.

Henkilö, jolle on myönnetty saattajapalvelua, hankkii itse saattajan. Saattajalle maksetaan palkkiota, joka on tällä hetkellä 9,00 €/tunti. Palkkiota korotetaan kuntasektorin palkkakehityksen mukaisesti. Saattajan matkaa saatettavan luokse ja kotiin ei korvata. Samassa taloudessa asuvalle henkilölle ei korvata saattajakustannuksia.

1.3. TULKKIPALVELUT

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelujen piirissä on noin 280 kuulo- ja kuulonäkövammaista sekä 40 puhevammaista asiakasta. Tulkkien palkkioihin varattu määräraha on vuonna 2010 **74.000 € + muut tulkkipalveluiden tuottajat 115.500 €**.

Vammaispalvelulain mukaiset tulkkipalvelut on tarkoitettu:

- vaikeasti kuulovammaisille
- vaikeasti kuulo- ja näkövammaisille
- vaikeasti puhevammaisille.

Tulkkipalveluihin kuuluu työssä käymisen, asioimisen, yhteiskunnallisen osallistumisen, virkistykseen tai muun vastaavan syyn vuoksi suoritettava tulkkkaus. Tulkkkaus voi tapahtua viittomakielellä tai muilla kommunikaatiota selventävillä menetelmillä kuten sormittamisella, pistekirjoituksella ja kirjoitustulkkauksena.

Tulkkipalveluja korvataan vaikeasti kuulo- ja näkövammaisille pääsääntöisesti enintään 360 tuntia kalenterivuoden aikana ja muille tulkkipalvelun piiriin kuuluville pääsääntöisesti enintään 180 tuntia kalenterivuoden aikana. Opiskelua varten tulkkipalvelua korvataan niin paljon kuin opiskelusta selviytyminen edellyttää.

Kuulovammaisten tulkkipalvelut on aina tilattava tulkkikeskuksen kautta. Tulkkikeskus järjestää asioimis- ja opiskelutulkkaukset, kirjoitustulkkaukset sekä tukiviittomien tai viittomakielen perhe-/ryhmäopetuksen. Turkulaisten asiakkaiden osalta käytetään ensisijaisesti kaupungin omia tulkkeja ja tarpeen mukaan free lancer -tulkkeja sekä muita tulkkipalvelujen tuottajia. Tulkkipalvelu voidaan toteuttaa myös etätulkkauksena esim. videopuhelimen, videoneuvottelulaitteen tai asiakkaan suostuksesta internetissä web-kameran kautta.

Puhevammaisten tulkkipalvelujen osalta voidaan tarvittaessa käyttää Aivohalvaus- ja dysfasialiiton kommunikaatiokeskuksen tai yksityisen puheterapeutin järjestämää tulkkipalvelun tarpeen arviointia sekä ohjaavaa tulkkipalvelua (96 €/tunti).

Viittomakielen freelancer- ja opiskelutulkkien sekä puhevammaisten tulkkien palkkioista sekä palkkioperusteista on tehty sosiaalitoimen henkilöstöpäällikön päätös 30.10.2007 § 1. Ulkomailla tapahtuvasta tulkkauksesta täytyy tehdä etukäteen erillinen hakemus.

Toimenpiteet vuonna 2010:

Tulkkauspalvelut siirtyvät Kelan järjestämistä vastuulle 1.9.2010.

1.4. PALVELUASUMINEN

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelujen piirissä on noin 80. Palveluasumiseen on varattu määrärahaa vuonna 2010 **2.637.500 €** (sisältää asumisvalmennuksen 8.600 €). Vuoden 2009 kustannukset olivat 3.024.000 €.

Palveluasumista järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka vammansa tai sairautensa vuoksi tarvitsee toisen henkilön apua päivittäisistä toiminnoista suoriutumiseksi jatkuvaluontoisesti, vuorokauden eri aikoina tai muutoin erityisen runsaasti (Vammaispalveluasetus 11 §). Kunnalla ei ole erityistä velvollisuutta palveluasumisen järjestämiseen, jos vaikeavammaisen riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein (Vammaispalvelulaki 8 §).

Palveluasumiseen kuuluu asunto, sekä asumiseen liittyvät palvelut, jotka ovat välttämättömiä asukkaalle jokapäiväiselle suoriutumiseksi. Palveluasuminen voidaan toteuttaa järjestöjen tai yksityisten palveluntuottajien ylläpitämissä tai kaupungin omissa palvelutaloissa. Palveluasumista järjestävät valtakunnallisesti mm. Invalidiliiton Asumispalvelut Oy, CP-liitto, Kuurojen Palvelusäätiö, Suomen Kuurosokeat ja Aspa Palvelut. Palveluntuottajilta pyydetään asiakaskohtainen tarjous asiakkaan saamista palveluista ja niiden kustannuksista ennen maksusitoumuksen myöntämistä. Asiakkaan palvelutarpeen muuttuessa asiakkaan palvelusuunnitelma tarkistetaan ennen hintaluokan korotuksen hyväksymistä.

Palveluasumista voidaan järjestää myös henkilön omassa asunnossa esim. henkilökohtaisen avustajan, omaishoidon tuen, kotipalvelun ja asunnon muutostöiden avulla. Asiakas vastaa itse mm. ravintomenoista, vuokrasta sekä henkilökohtaisesta ja kodin puhtaudesta aiheutuvista menoista. Palveluasumiseen liittyvät erityispalvelut ovat vaikeavammaiselle henkilölle maksuttomia (vammaispalvelulaki 14 §). Maksuttomia palveluja ovat esimerkiksi kotihoito (myös kotisairaanhoido) ja kotipalvelun tukipalvelut kuten kylvytys- ja siivouspalvelut sekä turvapuhelin.

Palveluasumisen järjestämisessä tulee ottaa huomioon hyvin erilaiset, yksilölliset palvelukokonaisuudet. Etenkin paljon apua tarvitseville vaikeavammaisille henkilöille, joilla on lisäksi mielenterveys- ja/tai alkoholiongelmia, tarvitaan omia palveluasumispaikkoja.

Vaikeavammaisille lapsille, nuorille ja aikuisille järjestetään tilapäishoitoa tarpeen mukaan mm. perhehoidossa, Koskikodissa ja Invalidiliiton Asumispalvelut Oy Turun Validia-palveluissa. Erityisistä syistä voidaan tarvittaessa järjestää tilapäistä hoitoa myös kotiin.

Toimenpiteet vuonna 2010 - 2012:

Palveluasumisen sekä päivätoiminnan kilpailutus valmistellaan ja toteutetaan.

1.5. ASUNNON MUUTOSTYÖT

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelujen piirissä on vuosittain noin 80. Asunnon muutostöihin on vuodelle 2010 varattu määrärahaa 110.000 €.

Vammaispalvelulain mukaiset välttämättömät asunnon muutostyöt on tarkoitettu vaikeavammaiselle henkilölle, jolle sairauden tai vamman vuoksi liikkuminen ja omatoiminen suoriutuminen vakituksessa asunnossa tuottaa erityisiä vaikeuksia. Asunnon muutostyöt korvataan ainoastaan mikäli ne mahdollistavat asiakkaan omatoimista suoriutumista päivittäisistä toiminnoista.

Korvattavia asunnon muutostöitä ovat esim. ovien leventäminen, luiskien rakentaminen, pesuhuoneen muutostyöt (esim. suihkutilan rakentaminen), keittiön muutostyöt. Muutostöihin tarvitaan aina taloyhtiön kirjallinen lupa.

Vakituisen asunnon välttämättömien muutostöiden suunnittelu ja arviointi edellyttää, että asiakas hakee asunnon muutostöitä ennen töiden aloittamista. Toimintaterapeutti, rakennusalan asiantuntija ja sosiaalityöntekijä arvioivat muutostöiden välttämättömyyden, sekä kohtuulliset kustannukset.

Jos vakituinen asunto on vanha ja kunnoltaan huono harkitaan kustannusten kohtuullisuus ja muutostöiden välttämättömyys tapauskohtaisesti. Asunnon perusparannustöihin ei voi saada vammaispalvelulain mukaan korvausta.

Asunnon muutostyöt suorittaa Turun kaupungin työkeskus. Mikäli työkeskus ei pysty muutostöitä suorittamaan (esim. sähkö- ja lvi-työt), pyydetään tarjoukset tapauskohtaisesti kaupungin kilpailuttamilta ko. alan yrityksiltä.

Toimenpiteet vuonna 2010 - 2012:

Asunnon muutostöiden toteuttamisessa tehdään edelleen tiivistä yhteistyötä kaupungin työkeskuksen kanssa.

1.6. ASUNTOON KUULUVAT VÄLINEET JA LAITTEET

Asuntoon kuuluvia välineitä ja laitteita on korvattava vaikeavammaiselle henkilölle, jos hän vammansa tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee näitä välineitä ja laitteita selviytyäkseen kotona.

Yleisimpiä korvattavia välineitä ja laitteita ovat esim. kiinteästi huoneistoon asennettavat nostolaitteet, porrashissi, tekstipuhelin sekä optiset hälytinjärjestelmät. Välineet ja laitteet sekä niiden asennustyöt korvataan kokonaan kohtuuhintaisena vaikeavammaiselle henkilölle. Hissit, isommat luiskat, ovenavausjärjestelmät ja vaikeasti kuulovammaisille asennettavat hälytinjärjestelmät myönnetään asiakkaan käyttöön.

Laitteiden ja välineiden tarpeesta ja soveltuvuudesta pyydetään tarvittaessa asiantuntijalausuntoja.

Asuntoon kuuluvien välineiden ja laitteiden määrärahoista suoritetaan mm:

- Sähköiset ovenavausjärjestelmät
- Noin 150 asiakkaan tekstipuhelimen vuokra 42 - 60 €/kk
- Noin 10 uudelle asiakkaalle asennetaan vuosittain optiset hälytinjärjestelmät. Kustannukset ovat 500 - 1450 €/hälytinjärjestelmä. Hälytinjärjestelmä voi sisältää ovi- ja puhelinjärjestelmän sekä palovaroittimen ja induktiosilmukan.
1.1.2010 voimaan tulleen sisäasiainministeriön asetuksen mukaan asunnon jokaisen kerroksen tai tason alkavaa 60 neliötä kohden on oltava vähintään yksi palovaroitin. Optisten hälytinjärjestelmien asennuksiin, korjauksiin ja siirtoihin liittyvät kustannukset korvataan kokonaan.
- Hissien ja katonostinten hankinta-, asennus- ja huoltokustannukset.

Toimenpiteet vuonna 2010 - 2012:

1) Kuulovammaisten apuvälineiden hankinta toteutetaan TYKS:n apuvälinekeskuksen tekemän uuden kilpailutuksen mukaisesti.

1.7. PÄIVÄTOIMINTA

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelun piirissä on noin 20.

Vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään työkyvyttöntä henkilöä, jolla vamman tai sairauden aiheuttaman erittäin vaikean toimintarajoitteen vuoksi ei ole edellytyksiä osallistua sosiaalihuoltolain mukaiseen työtoimintaan ja jonka toimeentulo perustuu pääosin sairauden tai työkyvyttömyyden perusteella myönnettäviin etuuksiin (Vammaispalvelulaki 8 b §).

Vaikeavammaisille henkilöille järjestettävän päivätoiminnan on tuettava itsenäisessä elämässä selviytymistä ja sen avulla on edistettävä sosiaalista vuorovaikutusta. Päivätoiminta voi sisältää esim. ruoanlaittoa, liikuntaa, keskustelua, retkeilyä, luovaa toimintaa sekä sosiaalisten taitojen harjaannuttamista. Päivätoimintaa on järjestettävä muualla kuin asiakkaan omassa kodissa. Tavoitteena on lisätä vaikeavammaisen henkilön kontakteja asunnon ulkopuolella ja edistää kanssakäymistä muiden kanssa. Päivätoimintaa voidaan kuitenkin järjestää esim. palveluasumisyksikön erillisissä tiloissa.

Päivätoimintaa järjestetään mahdollisuuksien mukaan siten, että asiakas voi osallistua toimintaan viitenä päivänä viikossa tai tätä harvemmin, jos hän kykenee osallistumaan työtoimintaan osa-aikaisesti. Päivätoimintaa voidaan järjestää harvemmin myös silloin, jos siihen on muu asiakkaasta johtuva syy.

Vammaispalvelulain mukaista päivätoimintaa järjestää Turussa tällä hetkellä Invalidiliiton Asumispalvelut Oy sekä Kuurojen Palvelusäätiön Palvelukeskus Salmela.

1.8. HENKILÖKOHTAINEN APU

Palvelun laajuus: Asiakkaita palvelun piirissä on noin 150. Henkilökohtaiseen apuun on vuodelle 2010 varattu määrärahaa **1.382.000 €**. Vuonna 2009 kustannukset olivat 1.350.000 €.

1.8.1. Vammaispalvelulaki 8 § - 8 c ja d §

Kunnan on järjestettävä vammaiselle henkilölle henkilökohtaista apua, jos henkilö vamman tai sairautensa johdosta välttämättä tarvitsee palvelua suoriutuakseen tavanomaisista elämän toiminnoista. Kunnalla ei kuitenkaan ole erityistä velvollisuutta henkilökohtaisen avun järjestämiseen, jos vaikeavammaisen henkilön riittävää huolenpitoa ei voida turvata avohuollon toimenpitein. (Vammaispalvelulaki 8 § 2 mom.)

Henkilökohtainen apu: Henkilökohtaisella avulla (Vammaispalvelulaki 8 c §) tarkoitetaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avustamista kotona ja kodin ulkopuolella:

- 1) päivittäisissä toimissa;
- 2) työssä ja opiskelussa;
- 3) harrastuksissa;
- 4) yhteiskunnallisessa osallistumisessa; tai
- 5) sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämisessä.

Henkilökohtaisen avun tarkoitus on auttaa vaikeavammaista henkilöä toteuttamaan omia valintojaan 1 momentissa tarkoitettuja toimia suorittaessaan. Henkilökohtaisen avun järjestäminen edellyttää, että vaikeavammaisella henkilöllä on voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa.

Henkilökohtaista apua järjestettäessä vaikeavammaisena pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua suoriutuakseen 1 momentissa tarkoitetuista toiminnoista eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista.

Henkilökohtaista apua on järjestettävä päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö sitä välttämättä tarvitsee. Muita toimintoja varten henkilökohtaista apua on järjestettävä 1.1.2011 alkaen vähintään 30 tuntia kuukaudessa, jollei tätä pienempi tuntimäärä riitä turvaamaan vaikeavammaisen henkilön välttämätöntä avuntarvetta. Tätä ennen vaikeavammaiselle henkilölle on järjestettävä henkilökohtaista apua harrastuksiin, yhteiskunnalliseen osallistumiseen tai vuorovaikutuksen ylläpitämiseen vähintään 10 tuntia kuukaudessa.
(Vammaispalvelulaki 8 c §)

Henkilökohtaisen avun järjestämistavat: Henkilökohtaisen avun järjestämistavoista päätettäessä ja henkilökohtaista apua järjestettäessä kunnan on otettava huomioon vaikeavammaisen henkilön oma mielipide ja toivomukset sekä palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Kunta voi järjestää henkilökohtaista apua:

- 1) korvaamalla vaikeavammaiselle henkilölle henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset työnantajan maksettavaksi kuuluvine lakisääteisine maksuineen ja korvauksineen sekä muut kohtuulliset avustajasta aiheutuvat välttämättömät kulut;
- 2) antamalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluiden hankkimista varten sosiaalihuoltolain 29 a §:ssä tarkoitetun palvelusetelin, jonka arvo on kohtuullinen; taikka
- 3) hankkimalla vaikeavammaiselle henkilölle avustajapalveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta tai järjestämällä palvelun itse taikka sopimuksin yhdessä muun kunnan tai muiden kuntien kanssa.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettussa tapauksessa vaikeavammaista henkilöä on tarvittaessa ohjattava ja autettava avustajan palkkaukseen liittyvissä asioissa.

Edellä 2 momentin 1 kohdassa tarkoitettuna henkilökohtaisena avustajana ei voi toimia vaikeavammaisen henkilön omainen tai muu läheinen henkilö, ellei sitä erityisen painavasta syystä ole pidettävä vaikeavammaisen henkilön edun mukaisena.
(Vammaispalvelulaki 8 d §)

1.8.2. Avun tarpeen arviointi

Vaikeavammaisena henkilönä pidetään henkilöä, joka tarvitsee pitkäaikaisen tai etenevän vamman tai sairauden johdosta välttämättä ja toistuvasti toisen henkilön apua eikä avun tarve johdu pääasiassa ikääntymiseen liittyvistä sairauksista ja toimintarajoitteista. Ikääntymiseen liittyvä vaikeavammaisuus tulee erottaa normaaliksi katsottavasta ikääntymisestä. Vamma tai sairaus on osoitettava lääkärinlausunnolla, jota käytetään asiakkaan toimintakykyä arvioitaessa ja päätöstä tehtäessä. **Henkilökohtaisen avun myöntämisen lähtökohtana on avun tarve henkilökohtaisissa päivittäistoimissa.**

Avun tarpeen tulee olla välttämätöntä ja toistuvaa. Tällä tarkoitetaan sekä määrällisesti runsasta, jatkuvaluonteista ja vuorokauden eri aikoina ilmenevää että myös määrällisesti vähäisempää, mutta kuitenkin toistuvasti ilmenevää välttämätöntä avuntarvetta. Henkilö voi selvitä ilman avuntarvetta tutussa ympäristössä, mutta tarvita apua välttämättä ja toistuvasti kodin ulkopuolella. Elämäntilanteesta johtuvat avun tarpeen vaihtelut tulee ottaa huomioon.

Henkilökohtaisen avun tarvitsijalla tulee olla voimavaroja määritellä avun sisältö ja toteutustapa. Henkilökohtaisen avun käyttö edellyttää ihmiseltä kykyä tehdä omaan elämään liittyviä päätöksiä ja kykyä johtaa/ohjata tilannetta ja toimintaa, jossa avustaja työskentelee ja saa ohjeensa vaikeavammaiselta henkilöltä. Avun tarpeen määrittely ei voi täysin perustua toisen henkilön, esim. omaisten tai läheisten esittämiin näkemyksiin. Avun tarpeen perustuessa pääosin hoivaan, hoitoon ja valvontaan ei henkilökohtaista apua myönnetä. Tällöin kyseeseen tulee ensisijaisesti kotihoito, omaishoidon tuki, kehitysvammahuollon erityispalvelut tai muut sosiaali- ja terveystyöpalvelut.

Vaikeavammaisten lasten osalta henkilökohtaista apua voidaan myöntää vain tilanteissa, joissa lapsi muutoin, jos hänellä ei olisi vammaa tai sairautta, kykenisi toimimaan ikätasoon nähden itse. Ensisijassa kyse on tällöin kodin ulkopuolella tapahtuvasta toiminnasta.

Päätöstä tehtäessä sosiaalityöntekijä selvittää, edistääkö avustajan saaminen vammaisen henkilön itsenäistä suoriutumista, mikä on vamman/sairauden aste ja laatu, avun tarpeen määrä ja mihin avustajaa tarvitaan. Hakijan tilanne arvioidaan kokonaisvaltaisesti yhdessä vammaisen henkilön ja tarvittaessa muiden asiantuntijoiden kanssa ennen päätöksen tekemistä. Myös mahdollinen tarve palveluasumiseen, kotihoitoon tai omaishoidon tukeen selvitetään.

1.8.3. Toiminta, johon korvausta voidaan myöntää

Päivittäisillä toimilla tarkoitetaan niitä toimintoja, joita ihmiset elämässään tekevät joko joka päivä tai harvemmin, mutta kuitenkin toistuvasti tietyin aikavälein. Päivittäisiä toimia ovat esimerkiksi liikkuminen, pukeutuminen, henkilökohtaisen hygienian hoito, vaate- ja ruokahuolto, kodin siisteydestä huolehtiminen, asiointi ja vaikeavammaisen henkilön huollossaan tai hoidossaan olevan lapsen päivittäisiin toimiin osallistuminen.

Asumispalveluyksikössä olevan henkilön avun tarve turvataan ensisijassa henkilökunnan avulla kotona ja kodin ulkopuolella ainakin ns. päivittäisasioinneissa ja ulkoilussa. Henkilökohtainen apu voi tulla kyseeseen lähinnä kodin ulkopuolella tapahtuvissa esim. harrastuksiin tai yhteiskunnalliseen osallistumiseen liittyvissä toimissa.

Työn ja opiskelun määrittäminen tapahtuu samojen periaatteiden mukaan kuin kuljetuspalvelussa. Työ voi perustua työsuhteeseen tai yritystoimintaan. Työssäkäyntiin korvausta voidaan myöntää, kun avustaja mahdollistaa tai helpottaa vammaisen henkilön työntekoa. Opiskelun pitää tähdätä tutkinnon tai ammatin saavuttamiseen tai vahvistaa ammattitaitoa sekä parantaa mahdollisuuksia työllistyä. Muunlainen opiskelu katsotaan harrastukseksi.

Sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitäminen tarkoittaa mahdollisuutta tavata ystäviä, sukulaisia ja muita ihmisiä. Korvausta on myös mahdollista saada kodin ulkopuolisiin toimintoihin, kuten esimerkiksi harrastuksiin ja yhteiskunnalliseen osallistumiseen.

Henkilökohtaisen avustajan työ ei ole sairaanhoitoa eikä hoito- ja hoivatyötä. Asiakkaan tarvitsemista terveyden- ja sairaanhoidollisista palveluista vastaa kotihoito. Vanhuksille suunnatut palvelut ja tukitoimet järjestetään ensisijaisesti sosiaalihuoltolain perusteella. **Henkilökohtaista apua ei myönnetä pääsääntöisesti silloin, kun avun tarve kohdistuu toiminnanohjaukseen.**

Päätös tulee perustua siihen, tarvitseeko vammaisen henkilö välttämättä avustajan selviytyäkseen kyseisestä toiminnasta. Tällöin otetaan huomioon hakijan vamman aiheuttamat rajoitukset ja siitä aiheutuvien tukitoimien tarpeet. Päätöstä tehtäessä tulee

ottaa huomioon hakijan saamat muut mahdolliset ensisijaiset etuudet, tukitoimet ja palvelut. Henkilökohtaisella avustajalla voidaan kuitenkin täydentää niitä.

1.8.4. Avun määrä

Päivittäisiä toimia, työtä ja opiskelua varten henkilökohtaista apua tulee järjestää siinä laajuudessa kuin vaikeavammaisen henkilö välttämättä tarvitsee selviytyäkseen näistä toimista.

Harrastuksia, yhteiskunnallista osallistumista sekä sosiaalisen vuorovaikutuksen ylläpitämistä varten apua tulee myöntää pääsääntöisesti vähintään 30 tuntia kuukaudessa 1.1.2011 alkaen. Tätä ennen vaikeavammaiselle henkilölle on järjestettävä henkilökohtaista apua vähintään 10 tuntia kuukaudessa. Tuntimäärää mitoitettaessa otetaan huomioon palvelusuunnitelmassa määritelty yksilöllinen avun tarve ja elämäntilanne kokonaisuudessaan.

Tuntimäärä voi olla 30 tuntia pienempi, jos se riittää turvaamaan välttämättömän avuntarpeen. Vaikeavammaisen henkilön oma käsitys avuntarpeen määrästä tulee tällöin erityisesti ottaa huomioon.

1.8.5. Avun järjestämistapa

Henkilökohtainen apu järjestetään ensisijaisesti korvaamalla henkilökohtaisen avustajan palkkaamisesta aiheutuvat kustannukset. Mikäli henkilökohtaiselle avustajalle ei saada sijaista esim. avustajan sairastuttua äkillisesti, kysytään ensisijaisesti kotihoitoa. Apu on mahdollista järjestää myös hankkimalla palveluita julkiselta tai yksityiseltä palvelujen tuottajalta. Mikäli kotihoitoa ei ole saatavissa, apu voidaan järjestää tarvittaessa yksityisen palveluntuottajan kautta. Henkilökohtaisen avun järjestämisessä voidaan käyttää kotihoidon hyväksymismenettelyllä valittuja kotipalveluntuottajia **välttämättömiin päivittäistoiimiin**.

Tarvittaessa henkilökohtaista apua voidaan hankkia myös muilta yksityisiltä palveluntuottajilta, joilla on ammattitaitoa vaikeavammaisten henkilöiden avustamiseen. Esim. Invalidiliiton Asumispalvelut Oy:n Turun Validia- palvelut tuottaa henkilökohtainen apu – palvelua.

Palvelusetelin käyttöä henkilökohtaisen avun järjestämistapana selvitetään. Palveluseteli sopii parhaiten järjestämistavaksi erityisesti silloin, kun kyseessä on pienet viikoittaiset avustustuntimäärät tai kun vakinaiselle avustajalle tarvitaan sijainen. Palvelusetelin arvo on määrättävä sellaiseksi, että asiakkaalle ei jää maksettavaksi omavastuusuutta.

Henkilökohtainen apu voidaan järjestää myös avustajapalveluna (ent. vapaa-ajanavustaja), mikäli vaikeavammaisen henkilö haluaa valita tämän palvelumuodon. Vammaispalvelutoimisto maksaa palkkion suoraan avustajalle ja huolehtii palkkioon liittyvien sivukulujen maksamisesta. Avustajapalvelua on myönnetty ensisijaisesti vaikeavammaisille nuorille ja työikäisille asiointiin, harrastus- ja vapaa-ajantoimintaan sekä myös päivittäistoiimiin.

Avustajana toimivalle henkilölle korvataan avustamisesta 1.2.2010 alkaen 9,00 €/tunti ja palkkiota korotetaan kuntasektorin palkkakehityksen mukaisesti. Avustajapalvelu sopii parhaiten tilanteisiin, jolloin kyseessä on pienet viikoittaiset tuntimäärät, pääsääntöisesti avustajapalvelua myönnetään enintään 40 tuntia/kuukausi. Avustettavan on toimitettava vammaispalvelutoimistoon raportti avustajan tekemistä tunteista kuukausittain.

1.8.6. Avustajana toimiva henkilö

Vammaisen henkilö valitsee avustajana toimivan henkilön. Vaikeavammaisen henkilön omaisen tai läheinen ei voi toimia palkattuna henkilökohtaisena avustajana tai avustajana, ellei sitä ole erittäin painavasta syystä pidettävä avustettavan edun mukaisena. Rajaus on tarpeellinen, jotta vaikeavammaisen henkilön aktiivinen toimintakyky, oma tahto ja itsemääräämisoikeus toteutuisivat mahdollisimman tarkoituksenmukaisesti palkatun henkilökohtaisen avun turvin.

Omainen tässä tapauksessa tarkoittaa vaikeavammaisen henkilön puolisoa, sisaruksia, lapsia, vanhempia tai isovanhempia. Läheinen on henkilö, joka asuu samassa taloudessa vaikeavammaisen henkilön kanssa (esim. avopuoliso) tai on muutoin lähiyhteisöön kuuluvana jatkuvasti kanssakäymisessä vaikeavammaisen henkilön kanssa arjen eri tilanteissa.

1.8.7. Korvattavat kustannukset

Vaikeavammaisen henkilö palkkaa itse henkilökohtaisen avustajan ja toimii itse työnantajana. Toiminta perustuu vaikeavammaisen henkilön ja hänen avustajansa väliseen työsopimukseen. Kirjallisesta työsopimuksesta tulee toimittaa kopio vammaispalvelutoimistoon. Mikäli avustettava joutuu ennalta arvaamattomaan sairaala- tai laitoshoittoon, maksetaan korvausta enintään kahdelta viikolta. Mikäli keskeytys on avustettavan tiedossa etukäteen, ei korvausta suoriteta, vaan avustaja tulee avustettavan toimesta lomauttaa noudattaen 14 päivän ilmoitusaikaa.

Vaikeavammaiselle henkilölle maksetaan korvausta henkilökohtaisen avustajan palkkamaisesta KVTES:n sosiaali- ja terveydenhuollon peruspalvelutehtäviä suorittavien työntekijöiden, kuten kotiaavustajien tai hoitoapulaisten palkkauksen mukaan. Erityisistä syistä voidaan maksaa työaikalain 18 § mukaista sunnuntai- tai korvausta. Lisäksi suoritetaan työnantajalle tulevat lakisääteiset maksut ja työterveyshuoltoon liittyvät lakisääteiset kustannukset (esim. työhöntulotarkastus). Kaupunki ei korvaa pakollisten vakuutusten laiminlyönnistä aiheutuvia maksuja.

Henkilökohtaiseen avustajaan liittyvien lakisääteisten maksujen lisäksi voidaan korvausta suorittaa myös muista kohtuullisista avustajasta aiheutuvista välttämättömistä kuluista. Tällaisia kustannuksia voivat olla ne työnantajalle aiheutuneet kustannukset, jotka ovat syntyneet avustajatoiminnasta ja ovat ehdottoman tarpeellisia, esim. työnantajan koulutukseen ja avustajien rekrytointiin liittyvät kustannukset. Ko. muita välttämättömiä kuluja korvataan tositteiden perusteella ja edullisimman vaihtoehdon mukaan erillisestä hakemuksesta.

Henkilökohtaisen avustajan kustannuksina voidaan korvata esim. Kynnys ry:n järjestämää vertaisneuvontaa sekä taloudenpidon opastusta. Voidakseen toimia työnantajana osa asiakkaista tarvitsee vertaisneuvontaa ja opastusta. Kynnys ry voi järjestää asiakaskohtaisen perehdyttämispaketin, mikä sisältää korkeintaan 10 -12 tuntia/asiakas.

Kustannuksina voidaan korvata myös ryhmähenkivakuutuksesta aiheutuvat kulut, jotka ovat korkeintaan 15 €/vuosi/avustaja. Työnantajana toimivan avustettavan on toimitettava vammaispalvelutoimistoon joka kuukausi molempien allekirjoittama raportti avustajan tekemistä päivittäisistä tunteista.

Toimenpiteet vuonna 2010:

Henkilökohtaisen avun myöntämiskriteereitä ja järjestämistapoja vertaillaan ja seura-

taan yhdessä muiden suurten kaupunkien kanssa.

2. MUUT VAMMAISILLE TARKOITETUT PALVELUT JA TUKITOIMET

Kunta järjestää muut vammaisille tarkoitetut palvelut ja tukitoimet toimintasuunnitelman ja toimintaan varattujen määrärahojen puitteissa. **Harkinnanvaraisia palveluja ja tukitoimia voidaan myöntää vain erityisen painavista syistä.**

2.1. SOPEUTUMISVALMENNUS

Vammaispalvelulain mukainen sopeutumisvalmennus on tarkoitettu vammaisen henkilön ja hänen lähiyhteisönsä sosiaalisen toimintakyvyn edistämiseen.

Yksilöllisen sopeutumisvalmennuksen muotoja voivat olla esim.

- viittomakielen opetus; pääsääntöisesti enintään 100 tuntia/perhe
- tukiviittomien opetus; pääsääntöisesti enintään 60 tuntia/perhe
- Bliss-kielen opetus tai kurssi, silloin kun sitä ei ensisijaisesti korvata muualta ja silloin kun se on ainoa kommunikaatiotapa
- näkövammaiselle liikkumistaidon ohjaus
- asumisvalmennusta vaikeavammaisille nuorille.

Viittomakielen ja tukiviittomien opetusta annetaan perheille, joissa pienellä lapsella on kielellisen kehityksen viivästymä ja joissa vanhemmat ovat motivoituneet käyttämään tukiviittomia. Tukiviittomien opetus toteutetaan mahdollisuuksien mukaan ensisijaisesti ryhmäopetuksena, jota järjestää Aivohalvaus- ja Dysfasialiitto. Opetukseen voi osallistua 5 - 8 perhettä kerrallaan. Ryhmäopetuksen hinta on tällä hetkellä 520 €/perhe (20 h) ja se sisältää mm. perheille jaettavan materiaalin.

Kotona tapahtuvaa perheopetusta voidaan myöntää perhetilanteen mukaan vain perustelluista syistä. Viittomakielen ja tukiviittomien perheopetuksen kustannukset muodostuvat opettajan palkasta ja opetukseen käytettävästä kohtuuhintaisesta materiaalista (korkeintaan 60 €). Opettajille maksetaan kansalais- ja työväenopistojen tuntiopettajien palkkioperusteiden mukainen tuntipalkka. Tuntipalkka vaihtelee 23 – 25,25 € välillä riippuen opettajan koulutuksesta.

Näkövammaisten liikkumistaidon ohjaajille suoritettava palkkio perustuu Näkövammaisten liikkumistaidon ohjaajat -nimisen yhdistyksen suositukseen. Liikkumistaidon ohjauksesta maksetaan n. 55 €/60 min ja 27,50 € kotikäyntilisä/käyntikerta/asiakas.

2.2. MUUT AVUSTUKSET

Vuodelle 2010 on määrärahaa varattu 34.500 €.

Yksilöllisesti harkittuihin taloudellisiin tukitoimiin ja palveluihin voidaan erityisistä syistä myöntää avustusta, mikäli ko. toimenpiteet tai palvelut olennaisesti edistävät vammaisen henkilön omatoimista suoriutumista ja vähentävät huomattavasti muiden palvelujen tarvetta, esimerkiksi:

Autoavustusta myönnetään erityisen painavista syistä ensisijaisesti nuorelle tai työikäiselle vaikeavammaiselle henkilölle, mikäli auton voidaan katsoa olevan välttämätön jokapäiväiseen liikkumiseen tai kuljettamiseen liittyvien tarpeiden perusteella. Avustuksen myöntämisellä tuetaan vaikeavammaisen henkilön opiskelua, työssäkäyntiä tai vaikeavammaisen lapsen jokapäiväisiä kuljetusmahdollisuuksia. Korvauksen saamisen

edellytyksenä on hakijan vaikeavammaisuus, säännöllinen ja päivittäinen kuljetustarve, säännöllinen apuvälineiden käyttö sekä muut vammaan, sairauteen tai sosiaaliseen elämään liittyvät perustelut oman auton tarpeesta.

Autoavustus myönnetään yleensä vain kerran ja vammautumisen jälkeen tapahtuvaan ensimmäisen auton hankintaan. Korvauksena suoritetaan puolet auton hankkimisesta aiheutuneista todellisista kustannuksista, pääsääntöisesti enintään **3.000 €**. Vähennyksinä otetaan huomioon autoveronpalautus, vanhasta autosta saatava hyvitys ja muu mahdollinen tuki.

Autoon kuuluvat välineet ja laitteet, esim. käsihallintalaitteet tai autoon tehtävät vamman edellyttämät välttämättömät muutostyöt. Em. laitteiden siirtokustannukset tai uusien laitteiden kustannukset myönnetään vain, mikäli auton vaihtaminen on vamman aiheuttaman haitan lisääntymisen vuoksi välttämätön.

Muihin liikkumisvälineisiin voidaan myöntää puolet kustannuksista, mikäli voidaan katsoa, että se oleellisesti helpottaa vaikeavammaisen henkilön liikkumista.

Väline, kone tai laite

Vaikeasti vammaiselle henkilölle voidaan myöntää 50 % avustusta omatoimista suoriutumista olennaisesti helpottavien välineiden, koneiden tai laitteiden kohtuullisista hankintakustannuksista. Avustusta myönnetään pääsääntöisesti yksin asuvalle vaikeavammaiselle henkilölle. Korvausta ei suoriteta, mikäli kyseessä on uuden koneen hankinta rikkoutuneen tilalle.

Harrastus- ja vapaa-ajan välineisiin voidaan korvata vamman vaatimat kohtuulliset muutostyöt.

Välineiden, laitteiden ja koneiden kohtuullisista hankintakustannuksista korvataan alkuperäisten kuittien perusteella puolet. (Vammaispalvelulaki 9 §, vammaispalveluasetus 17 §)

2.5. Ylimääräiset vaatetuskustannukset

Vammaispalvelulain mukaisia ylimääräisiä vaatetuskustannuksia ovat ne, jotka johtuvat vamman tai sairauden aiheuttamasta vaatteiden tavanomaista suuremmasta kulumisesta tai siitä, että henkilö ei vammansa vuoksi voi käyttää valmiina ostettavia vaatteita tai jalkineita. Erityisjalkineiden osalta voidaan kustannuksina korvata tavallisten jalkineiden ja erityisjalkineiden erotus. (Vammaispalveluasetus 18 §)

2.6. Ylimääräiset erityisravintokustannukset

Vammaiselle henkilölle voidaan korvata ylimääräiset kustannukset, jotka aiheutuvat erityisravinnosta tai erityisravintovalmisteista, joita henkilö joutuu käyttämään pitkäaikaisesti ja säännöllisesti. Korvauksen edellytyksenä on yksityiskohtainen lääketieteellinen selvitys siitä, että vamma tai sairaus välttämättä edellyttää erityisravinnon tai -valmisteen käyttöä.

Vammaispalveluna korvausta voidaan suorittaa vain siinä tapauksessa, että ensisijaiset tukimuodot (lähinnä Kelan etuudet) on ensin selvitetty. Kelan myöntämä peruskorvaus mm. kliinisten ravintovalmisteiden kustannuksista on tällä hetkellä 42 % (Sairausvakuutuslaki 5 luku). Vammaispalvelujen ylimääräiset erityiskustannukset maksetaan Kelan kulloinkin voimassaolevan peruskorvauksen mukaan. Korvaus suoritetaan tositteita vastaan. (Vammaispalveluasetus 19 §)

